

הנה מקובל בפי כמה מתלמידי הגאון רב"צ אבא שאול זצ"ל שהיה משתמש בחשמל בש"ק. אלא שטעם התירו לא ידוע כ"כ, ובסמוך נבאר בקצרה על מה סמך והאם נוגע להיום. בשיחה שערכנו עם בנו הגאון ר' אליהו אבא שאול שליט"א ראש ישיבת אור לציון, סיפר שאביו לאחר נישואיו היה נמנע הרבה שנים משימוש בחשמל בשבת. והיה זמן שנסע לתחנות כח שבאשדוד ות"א ונפגש ג"כ עם מהנדס החשמל הארצי ובדק אופן ייצור החשמל. וכן היו לו כמה שאלות לגבי אופני הייצור וענה לו המהנדס בכתב. ואז עשה לעצמו התרה והתחיל להשתמש בחשמל בשבת. ומה שהתחדש לו בביקורו בתחנות הכח והמפגש עם המהנדס, בנראה הענין שנעשה הכל באופן אוטומטי ללא מגע אדם וע"כ לא היה בזה משום מעשה שבת. נכון להיום וכן לפני זמן כבר שמענו בשם הגרי"ש אלישיב שהמצב עכשיו נהיה גרוע יותר, ואינני יודע אם אפשר להשליך הנהגתו על מה שקורה היום בחברת החשמל. ע"כ מדברי בנו הרב אליהו אבא שאול שליט"א^א.

וכן באור לציון פרק לו עמ' רס מבואר שראה תחנת כח שהיה מופעל ע"י "שמן" [הנקרא מזוט] ולא הוצרכו לפעולות אדם בייצור אלא במקרה של תקלה וכדו'. וז"ל שם "דהנה יצירת החשמל כך היא, השמן המגיע מן האניה לתחנת הכוח נאגר במיכלים, ואח"כ נשאב במשאבה חשמלית למקום התנור, ושם בוער ומתכלה, וע"י החום מתחממים המים הנמצאים שם, והמים הופכים לקיטור המניע בכוחו את הטורבינה שממנה נוצר זרם החשמל", ע"כ. אך היום כשישים אחוז מתוצרת החשמל נעשה בתחנות כח המופעלים ע"י פחם ובכל שעות היום פורקים מובילים, עורמים וטוחנים, ומעבירים הפחם למבערים ע"י טרקטורים וכמו שכתבו בדוחו"ת שלהם. ואין לומר שא"כ יבקשו לקבל חשמל מאותם תחנות הפועלים אוטומטי ע"י מזוט, כי כל החשמל המיוצר מגיע ומעורב במרכזיה אחת ומשם מנווט לכל חלקי הארץ, ונהנים כולם ביחד מכל החשמל הנעשה ע"י התחנות הכח השונות.

וכן בקובץ "אור תורה" ממנחם-אב תשמ"ה עמ' תרנ"ו) מאמרו של ר' יהודה ברכה כ' שדעת הגרב"צ אבא שאול שיש להקל היום (תשמ"ה) בשימוש בחשמל מכיון שהפעולות בתחנת החשמל נעשות כיום באופן אוטומטי. ושביקר הגרב"צ בתחנת הכח שבאשדוד וראה מקרוב כיצד נעשות הפעולות. ומאז היה מורה ובא שאין חשש בשימוש בחשמל בש"ק. ע"כ מקובץ אור תורה. ובע"פ אמר לנו שלא דיבר עמו בזה להדיא אבל כך היו השמועות בין בני-התורה ובכוללים באותו זמן.

עוד אמר לנו ת"ח בירושלים שהיה ממקורביו של הגרב"צ, שעיקר טעם ההיתר שאומרים שעל פיו התיר הגרב"צ היה מחמת שנעשה הכל אוטומטי.

← ולהנ"ל אין ללמוד כלל מהנהגת הגרב"צ זצ"ל לגבי אופן הייצור היום, והשמועה הידועה היא שהתיר משום שהייצור נעשה באופן אוטומטי. ואדרבה בתחילה לא היה משתמש אף שהיו קיימים טעמים אחרים שמורגלים בפי העולם כגון פיקו"נ, ורק אחר הבריור המציאותי שהכל נעשה באופן אוטומטי היקל להשתמש. וכאמור גם בנו שליט"א ציין שאין ללמוד מיניה לגבי אופן הייצור היום.

ושוב שאלנו קמיה הגאון הרב שלמה זעפראני שליט"א (אשר עבר ביחד עם עוד ת"ח כמה פעמים על פסקי ההלכה שבאור לציון לפני הגאון זצ"ל וערכו וכתבו הדברים מפיו) מה הייתה דעת הגאון רב"צ אבא שאול זצ"ל בענין, והשיב ששמע ממנו שאינו מתיר.